

Nemzetközi bűnügyi együttműködés, közös nyomozócsoport magyar-német-román relációban

International cooperation in criminal matters, Joint Investigation Team involving Hungary, Germany, Romania

Kolozsi Bálint

Dr. osztályvezető, rendőr százados,
Nemzeti Nyomozó Iroda, Felderítő Főosztály,
Emberkereskedelem Elleni Osztály
kolozsibalint@nni.police.hu

Absztrakt

Cél: A nemzetközi méreteket öltő szervezett bűnözés folyamatos alakulása és rendkívüli adaptációs képessége a rendőri és az igazságügyi együttműködés szereplőit mindig új kihívások elé állítja, hazai és nemzetközi szinten egyaránt. A szervezett bűnözés jelentette kihívásokra valós idejű proaktív válaszokat kell adni. Erre a rendvédelmi hatóságok határokon átnyúló bűnügyi együttműködési mechanizmusa és az ezt elősegítő nemzetközi jogszabályi környezet megfelelő lehetőséget biztosít. A súlyos és szervezett bűnözés ellenében ható közös és koordinált rendőri és igazságügyi fellépéshez a nemzetközi bűnügyi együttműködés eszközrendszerének széles spektruma áll a szakemberek rendelkezésére, amelyek közül kiemelkedik a tanulmány fókuszában álló közös nyomozócsoport együttműködési formája. A tanulmány az államhatárokon átlépő bűnözés jelenségére adott válaszul bemutatja a bűnügyi együttműködés transznacionálissá válásához vezető folyamatot, a rendőri és igazságügyi együttműködés között húzódo különbségeket, hogy így eljusson a közös nyomozócsoporthoz mint az integrált bűnüldözés egyik kiemelkedő és követendő kooperációs formájához, a rendőri és igazságügyi együttműködés zászlóshajójához. A tanulmány célja – a fentiekre tekintettel – a nemzetközi bűnügyi együttműködés elméleti ismeretanyagának rövid összefoglalásán túlmenően a közös nyomozócsoport hozzáadott értékének bemutatása, mindezt az együttműködési forma saját nyomozások keretében történő alkalmazhatóságának gyakorlati tapasztalatain keresztül szemléltetve.

Módszertan: A közös nyomozócsoport létrehozásának feltételei, jogszabályi háttere, működési mechanizmusa általánosságban, és egy konkrét, emberkereskedelem büntett elkövetése miatt folyamatban lévő, magyar-német-román

relációban megvalósuló közös nyomozócsoport példáján keresztül is ismertetésre kerül, rámutatva egyúttal az eljárási jogsegélyek és közös nyomozócsoportok között tapasztalható főbb eltérésekre. A tanulmány a nemzetközi bűnügyi együttműködésből származó legjobb gyakorlatokra épít, a saját ügyekben megszerzett tapasztalatokat is kihangsúlyozva.

Megállapítások: A közös nyomozócsoport alkalmazása a komplex és kiterjedt bűnügyi együttműködést igénylő, több tagállam által folytatott nemzetközi nyomozások sikerét nagymértékben előmozdítja.

Érték: A tanulmány megerősíti a közös nyomozócsoportok nyújtotta lehetőségek kiaknázásának szükségét, egyúttal az együttműködési forma fokozottabb alkalmazásának igényét, ezek mellett pedig kitér a bűnügyi együttműködés nemzetközivé válásának folyamatára.

Kulcsszavak: rendvédelem, nemzetközi bűnügyi együttműködés, információcsere, közös nyomozócsoport, emberkereskedelem

Abstract

Aim: The constant development and extraordinary adaptability of organized crime at international level always poses new challenges for law enforcement and judicial practitioners, both domestically and internationally. There is a need for real-time, proactive responses to the challenges posed by organized crime. The cross-border cooperation mechanism in criminal matters amongst law enforcement authorities and the international legal environment in place appropriately facilitates this process. A wide range of tools for international cooperation is available to professionals for joint and coordinated police and judicial action against serious and organized crime, including the Joint Investigation Team, as an outstanding format of these tools, which is the focus of this study. As a law enforcement response to the phenomenon of cross-border crime, the study presents the evolving process of cross-border cooperation in criminal matters, also highlighting the differences between police and judicial cooperation, then elaborates the mechanism of Joint Investigation Team, as one of the outstanding and covetable cooperation form of integrated law enforcement, as the flagship product of police-to-police and judicial cooperation. The aim of the study is to give a short theoretical summary on the subject of international cooperation in criminal matters and to demonstrate the added value of the JIT, by illustrating the experience of the applicability of this form of cooperation perceived in the course of investigations.

Methodology: The conditions, requirements for setting up a joint investigation team, its legal and operational background are described in general terms, and the

study also presents an up-and-running joint investigation team into trafficking in human beings, involving Hungarian-German-Romanian authorities, pointing out the main differences between international letter of request and joint investigation teams. For this reason the study builds on best practices experienced in the framework of international law enforcement cooperation, highlighting lessons learned in domestic investigations too.

Findings: The use of a joint investigation team greatly facilitates the success of those international investigations, which require complex and extensive criminal cooperation between the affected Member States.

Value: The study reinforces the need to exploit the possibilities of the JITs, as well as the need to make greater use of this form of cooperation. In addition, it covers the international evolution of police cooperation.

Keywords: law enforcement, international cooperation in criminal matters, information exchange, JITs, human trafficking

A bűnügyi együttműködés nemzetközivé válásának folyamata

Hazánk európai uniós csatlakozását követően, teljeskörű schengeni¹ tagságunk elnyerésével a határok szimbolikus értelemben, a belső határellenőrzések fizikai értelemben is megszűntek, az emberek tagállamok közötti mozgásszabadsága nemcsak a munkaerőpiac, hanem a bűnözés területén is új távlatokat nyitott. A globalizáció folyamatát követő bűnözés fokozatosan vált transznacionálissá, ebben hazánk szempontjából a schengeni térséghez történt csatlakozásunk fontos mérföldkőnek számított, ez pedig indokoltá tette az államok nemzetközi szintű összefogását a nemzetközivé vált bűnözéssel szemben. Ezzel együtt előtérbe kerültek olyan bűncselekmény-kategóriák, amelyek szűkegképpen magukban hordozták azt a nemzetközi elemet, amely a tagállamok közötti bűnügyi együttműködést prioritássá tette a hatékony bűnüldözési feladatok ellátása, és ezzel a főként szervezett bűnözői csoportok által elkövetett, nemzetközi szinten megvalósuló, nemzetközi jelleggel bíró bűncselekmények

---

1 A luxemburgi Schengenben 1985. június 14-én az akkori Európai Gazdasági Közösség öt tagja – Belgium, Hollandia, Luxemburg, Franciaország és az akkori Német Szövetségi Köztársaság – által aláírt Schengeni Megállapodás a részes államok közötti közös határaikon gyakorolt határellenőrzés fokozatos megszüntetéséről rendelkezett, létrehozva az úgynevezett „schengeni övezetet”, ugyanakkor nemzetközi szinten először szabályozta a rendőri együttműködést, többek között a menekültügy, vízümpolitika és a külső határellenőrzés területén. A megállapodást 1990. június 19-én kibővítették a Schengeni Végrehajtási Egyezményvel (SVE), amely meghatározta a megállapodás megvalósításának folyamatát, gyakorlati alkalmazhatóságát.

(emberkereskedelem, embercsempészás, kábítószer-kereskedelem, lőszerrel, lőfegyverrel visszaélés stb.) visszaszorítása és a szervezett bűnözői csoportok felszámolása érdekében.

Az Európai Unióhoz csatlakozásunkat megelőzően és azt követően hazánk eleget tett jogharmonizációs kötelezettségeinek, annak érdekében, hogy saját belső joganyagát a lehető legközelebb hozza az EU-s (közösségi) joganyaghoz. Ez a nemzetközi (és európai) bűnügyi együttműködés területén sem történt másként. Itt kell megemlíteni az Európai Unió büntetőpolitikáját, amelyről Ligeti Katalin – a bűnügyi együttműködés témáját egyedülállóan összefoglaló, először idegen nyelven megjelent monográfiájában – úgy írt, mint egy „új-fajta, kötelező intézményrendszer, amely az uniós szervek azon törekvéseinek összességét jelöli, amelyek a belső büntetőjogok harmonizációját, valamint a jövőben egy nemzetek feletti, szupranacionális büntetőjog kialakítását szorgalmazzák” (Ligeti, 2004).

A bűnözés nemzetközivé válása, illetve a tagállamok belső jogharmonizációja felgyorsította az államok közötti bűnügyi együttműködés folyamatát, illetve arra is rámutatott, hogy a kétoldalú bűnügyi jogsegélyegyezményeken, bilaterális megállapodásokon túl is van élet, egyúttal egyre sürgetőbbé tette a tagállamok közötti jogegységesítést, az EU által megkövetelt jogharmonizációt, a hatékonyabb és gyorsabb bűnügyi kooperáció érdekében. Ezt a szemléletet testesítette meg az Európai Közösséget létrehozó, 1957. 03. 25. napon Rómában aláírt szerződés 61. cikk e) pontjában megfogalmazott azon célkitűzés, miszerint: „A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség fokozatos létrehozása céljából a Tanács (...) intézkedéseket fogad el a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés terén, amelyek célja az Európai Unióról szóló szerződés rendelkezéseinek megfelelően a biztonság magas szintjének elérése az Unión belüli bűnmegelőzés és bűnüldözés által.” Ligeti erről hivatkozott monográfiájában úgy ír, mint az unión belül alkalmazott horizontális együttműködési formák felváltásának lehetőségéről úgynevezett vertikális együttműködési formákra, azaz a megkeresési-elven alapuló jogsegélykérélemeket fel fogja váltani a kialakítandó egységes európai jogterület koncepciója.

Az egységes európai jogterület koncepciójának jegyében, és annak érdekében, hogy az államok büntető igazságszolgáltatásra irányuló igényüknek nemzetközi szinten is érvényt szerezhessenek, ezzel kezelve a bűnözők és a bűnözés mobilitását, felértékelődött a határon átnyúló, azaz a transznacionális bűnügyi együttműködés fontossága. A kétoldalú, államközi szerződéseket idővel felváltották a multilaterális egyezmények, és fokozatosan kiépült a nemzetközi bűnügyi együttműködés intézményi keretrendszere, lehetővé téve, hogy az államok joghatóságukat kiterjeszthessék az úgynevezett extraterritoriális bűncselekményekre.

Karsai Krisztina mutatott rá írásában az Európai Unión belüli bűnügyi együttműködéssel kapcsolatban, hogy annak életre hívása azon a felismerésen alapult, hogy a közös piac kialakulását veszélyeztethetik a nemzetközi bűncselekmények, ezért ezt a tagállamoknak nem nemzeti, hanem magasabb szinten kell megoldaniuk. Ezzel a tagállamok – akár szuverenitásuk részbeni feladásával is – úgy döntöttek, főleg bűnüldözési célokat szem előtt tartva, hogy segítséget nyújtanak egymásnak (Karsai, 2008).

Az Európai Unió területén belül az uniós alapjogoknak köszönhetően minden uniós állampolgár számára megnyílt az út a szabad mozgás és munkavállalás, így módon más tagországokban történő szabad letelepedés előtt, amelyhez – a szabad mozgás jogának biztosítása kapcsán – a schengeni vívmányok is jelentős mértékben hozzájárultak. Ezzel párhuzamosan az EU polgárai mindegyik részes tagállamban jogosulttá váltak arra, hogy teljes körűen éljenek az adott ország jogrendszere által biztosított lehetőségekkel, jogosultságokkal. Ez azt is jelentette egyben, hogy a bűncselekményt elkövetők nem kerülhetik el az adott állam igazságszolgáltató hatalmát azáltal, hogy másik országba utaznak, hiszen a Schengeni Megállapodás és a Schengeni Végrehajtási Egyezmény új távlatokat nyitott a határon átnyúló rendőri együttműködésben. Ezért is tekinthető ez a két jogforrás a tagállamok közötti nemzetközi bűnügyi együttműködés első formális, európai szintű lépésének.

A bűnügyi együttműködés fentiek szerint kimunkált jogszabály anyaga az 1992. 02. 07. napon Maastrichtban aláírt, az Európai Unióról szóló szerződés értelmében – annak eredeti szóhasználata szerint – az „*acquis communautaire*”, azaz a közösségi jog, a közösen elért közösségi vívmányok részévé vált. Utóbbi alatt, ahogy arra Ligeti Katalin is rámutat monográfiájában, az európai szervek által kibocsátott jogi normák összességét értjük, függetlenül attól, hogy ezek jogilag kötelező vagy jogi erővel nem rendelkező normák (Ligeti, 2004). Az EU szakzsargon részévé vált kifejezés magába foglalja az EU mindenkor hatályos joganyagát, amelyet az EU-hoz csatlakozó minden államnak el kell fogadnia és azt belső joga részévé kell tennie, ez a csatlakozás előfeltételeként értékelhető.

Az említett Maastrichti Szerződés 1993. 11. 01. napon történt hatálybalépésével hozta létre az EU-n belül az úgynevezett pillérrendszert, amely egészen a Lisszaboni Szerződés hatálybalépéséig alkotta jogilag az Európai Uniót, és határozta meg annak felépítését, a közösségi és a kormányközi együttműködés rendszerét. A pillérrendszer hangsúlyozása azért is fontos, mert a bűnügyi együttműködés területe, akkori nevén a Bel- és Igazságügyi Együttműködés alkotta a harmadik pillért, a korábban tagállamok között fennálló gazdasági együttműködést külpolitikai és igazságügyi együttműködéssel kiegészítve (Ligeti, 2004). A 2009-ig létező harmadik pillérbe tartozó, tagállamok közötti

bűnügyi együttműködést meghatározó közösségi jogszabályanyag nem volt egységes, amelyhez nagymértékben hozzájárult a tagállamok egymástól eltérő részvétele az egyes, acquist alkotó nemzetközi egyezményekben és szerződésekben. A Maastrichti Szerződés által kijelölt, harmadik pillér alá eső, kormányközi együttműködés tárgyát képező (azaz a részes tagállamok saját hatáskörébe tartozó) kilenc együttműködési terület az alábbi volt: migráció és menekültpolitika, bevándorlás-politika, vámegyüttműködés, polgári és büntető igazságügyi együttműködés, család és kábítószer elleni fellépés, rendőri együttműködés.

Az 1997. október 2-án aláírt és 1999. május 1-jén hatályba lépett Amszterdami Szerződés alapvetően átrendezte az EU három pilléres struktúráját, ezzel pedig a Bel- és Igazságügyi Együttműködés területét, mivel egy jegyzőkönyv formájában beépítette a teljes schengeni joganyagot (a schengeni megállapodást és a schengeni vívmányokat) az Európai Unióról szóló szerződésbe, azokat az uniós acquis részévé téve, módosítva a Maastrichti Szerződést. A maastrichti rendszer harmadik pillére a fenti módosítás nyomán kettévált, az eredetileg kilenc témakörből a külső határok átlépésével, a bevándorlással, a menedékjoggal és a polgári jogi, valamint vámegyüttműködéssel és a csalással foglalkozó részek átkerültek az EU első pillérébe. Ily módon a belső határátlépésre, a külső határok ellenőrzésére, a vízumkiadásra, a bevándorlás szabályozására és a menedékjogra vonatkozó döntések az Európai Parlament és az igazságügyi szervek ellenőrzése alá kerültek. A rendőrségi és a büntető igazságszolgáltatási együttműködésre vonatkozó rendelkezések megmaradtak továbbra is a harmadik pilléren belül, amely értelemszerűen új elnevezést kapott: Rendőri és Bűnügyi Együttműködés (Ligeti, 2004).

Az Amszterdami Szerződés az igazságügyi és rendőrségi (illetve vámrendszeti) együttműködést az EU fő célkitűzéseiként jelölte meg, kifejezetten a szervezett bűnözés elleni küzdelem jegyében, új együttműködési lehetőségeket kijelölve (Paoli, 2014). Külön kiemelte az amszterdami módosító szerződés a terrorizmus, emberkereskedelem, gyermekek elleni bűncselekmények, kábítószer-kereskedelem, fegyverkereskedelem, korrupció és család elleni harcot, amelyet a tagállamok vagy közvetlenül egymás között, vagy az Európai Rendőrségi Hivatalon (Europol) keresztül hajtanak végre.

Az Európai Unió működését jellemző pillérrendszer a 2007-es Lisszaboni Szerződés 2009. december 01-jétől hatályos módosításainak köszönhetően megszűnt, és ennek következtében az amszterdami módosító szerződéshez köthető Rendőri és Bűnügyi Együttműködés területe teljes terjedelmében szupranacionális szintű együttműködéssé vált. Azaz a Lisszaboni Szerződés a korábban egymástól gondos odafigyeléssel elválasztott pillérekhez tartozó politikákat egybegyúrta, a nemzetek igazgatása, felügyelete alatt álló Rendőri és Bűnügyi

Együttműködés szakterülete egy platformra került a szupranacionális gazdasági és piacpolitikával. A Lisszaboni Szerződés által létrehozott új szervezeti rendben a Bel- és Igazságügyi Együttműködés, majd a Rendőri és Bűnügyi Együttműködés részét képező szervezett bűnözés elleni harc megosztott felelősségi területté vált az EU és a tagállamok között. A Lisszaboni Szerződés révén az EU képessége már nem pusztán a szabadság, biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség fejlődését szolgáló politikai programokra korlátozódik, hanem meghatározhatja az ilyen programok tagállamok általi végrehajtását, mi több, ellenőrizheti azok implementációját és a végrehajtás színvonalát (Paoli, 2014).

A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködést a Lisszaboni Szerződéssel hatályba lépett Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSz) 82–86. cikkei, a rendőrségi együttműködést a 87–88. cikkek szabályozzák. A szupranacionális szintű együttműködést hivatott elősegíteni az EUMSz 83. cikk (1) bekezdésének rendelkezése, amely a tagállami (büntető) jogszabályok közelítése és minimum szabályok megállapítása irányába hat: *„Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva a több államra kiterjedő vonatkozásúak, illetve amelyek esetében különösen szükséges, hogy az ellenük folytatott küzdelem közös alapokon nyugodjék. Ezek a bűncselekményi területek a következők: terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószerek kereskedeleme, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés.”*

Összességében kijelenthető, hogy az Európai Unió szabadság, biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térsége azért jött létre, hogy biztosítsa a személyek szabad mozgását, és magasabb szintű védelmet nyújtson az állampolgárok számára, egyúttal elősegítse és fejlessze a tagállamok közötti igazságügyi és bűnügyi együttműködést. A fenti célok elérését a tamperei (1999–2004), a hágai (2004–2009) és a stockholmi (2010–2014) programok segítették elő és biztosították, szem előtt tartva az Európai Unió szervezett bűnözéssel szembeni hatékony fellépésének szükségét.

A fentiekben megjelölt programok által kijelölt együttműködés folyamatát „intézményesítette” az EMPACT (Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegedettségek Ellen) projekt. Az EMPACT szakpolitikai ciklusa egy olyan proaktív, strukturált, multidiszciplináris nemzetközi együttműködési platform, amely előre meghatározott célok elérése érdekében koordináltan lép fel a súlyos és szervezett bűnözés ellen, építve a tagállamok, az EU intézményei,

ügynökségei és a harmadik országok, nemzetközi szervezetek között megvalósuló bűnügyi együttműködésére, figyelemmel az Európai Unió Tanácsa által elfogadott, a súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos stratégiai célkitűzésekre, bűnügyi prioritásokra. Ezeknek a stratégiai szintű, súlyos és szervezett bűnözés ellenében ható célkitűzéseknek a teljesítésében a tagállamok rendvédelmi és igazságügyi hatóságainak kiemelt szerep jut, a közöttük megvalósuló rendőri és igazságügyi együttműködés „zászlóshajójának” pedig a tanulmány fókuszában álló közös nyomozócsoport (továbbiakban: JIT – Joint Investigation Team) együttműködési formáját lehet tekinteni.

A JIT jogszabályi hátterének, létrehozásának, működésének és hozzáadott értékének ismertetése előtt ugyanakkor szükséges röviden különbséget tenni a rendőri és igazságügyi együttműködés között, amelyek a legteljesebb formában a JIT égisze alatt találkoznak egymással.

Rendőri és igazságügyi együttműködés elhatárolása

Az igazságügyi együttműködés tágabb a rendőri együttműködés témakörénél, amelyet először, ilyen megfogalmazásban a már hivatkozott Schengeni Megállapodás tartalmazott. Az igazságügyi együttműködés a tagállami bírói és ügyészi szervek EU központi intézményeibe delegált szakértőit és a tagállamok igazságügyi hatóságai között uniós szinten folytatott kommunikációját jelenti. A rendőri együttműködés „*a 20. század termékeként megalakult független kooperációs forma, mely alapállásban nem illeszthető be a bűnügyi jogsegély, ezáltal az igazságügyi (jogsegélytípusú) együttműködés fogalmi körébe, bár részben a jogsegélyintézményekhez kapcsolódva jelenik meg*” (Nagy, 2010).

Mind a rendőri, mind pedig az igazságügyi együttműködést a nemzetközi bűnügyi együttműködés fogalma foglalta és foglalja jelenleg is magába, amely „*a nemzetközi büntetőjog fejlődésének úgynevezett modern időszakában is nagyon sokáig gyakorlatilag egyet jelentett a nemzetközi bűnügyi jogsegéllyel*” (M. Nyitrai, 2004). A nemzetközi bűnügyi jogsegéllyel azonosított nemzetközi bűnügyi együttműködés fogalmi köre idővel mind tartalmilag, mind formailag jelentős változáson, fejlődésen ment keresztül. Az igazságügyi együttműködés mellett megjelent a rendőri és a vámhatósági kooperáció is, ezzel előrevetítve a két együttműködési forma közötti elhatárolás szükségét (M. Nyitrai, 2004).

A rendőri és igazságügyi együttműködési forma között húzódó főbb különbségek M. Nyitrai Péter hivatkozott tanulmányának alapulvételével az alábbi három szempont mentén határolhatók el.

Az összehasonlítás első aspektusa az együttműködés célja.

A két együttműködési formában közös, hogy „*ius puniendit, az állam büntetőhatalmának gyakorlását, illetve a büntetés mindenkori célja megvalósítását törekszik elősegíteni*” (M. Nyitrai, 2004). Ugyanakkor fontos különbségként mutatkozik, hogy a rendőri, ezen belül is az operatív, büntetőfelderítő munka proaktív, kezdeményező, támadó jellegéből fakadóan sokszor a konkrét bűncselekmény elkövetése előtti, addig az igazságszolgáltatásban tapasztalt együttműködés főként a bűncselekmény elkövetése utáni időszakban jut nagyobb szerephez, ide nem értve a közös nyomozócsoportok keretében alkalmazott közvetlen együttműködési formákat, ahol a rendőri és igazságügyi együttműködés szinte azonos időben, szorosan egymás mellett, egymást kiegészítve folyik.

Az összehasonlítás második aspektusát a nemzetközi együttműködésben részes hatóságok megkülönböztetése adja.

Az egyes országok eltérő belső jogi berendezkedéséből fakadóan más és más hatóságokat ruháztak fel a nemzetközi bűnügyi együttműködés végrehajtásához szükséges hatáskörökkel. M. Nyitrai Péter hivatkozott munkája nyomán az együttműködés három szintje különíthető el az egymással kapcsolatban álló hatóságok megegyező vagy egymástól eltérő hatásköre alapján: horizontális, vertikális és diagonális.

„*Világviszonylatban az uralkodó kooperációs út az úgynevezett horizontális együttműködés, amelynek értelmében a felek kizárólag azonos hatáskörrel rendelkező hatóságok lehetnek.*” Ehhez képest „*az úgynevezett vertikális együttműködés hierarchiát feltételez a kooperáló felek között*” (M. Nyitrai, 2004). A mindennapokban a horizontális együttműködési forma dominál, azaz a tagállami rendőrhatalóságok kölcsönösen egymást, az igazságszolgáltatás szervei más tagállamok igazságszolgáltató (például ügyészi) szerveit keresik meg a mindennapi, nemzetközi bűnügyi együttműködéssel összefüggő munkavégzésük során.

A nemzetközi bűnügyi együttműködés harmadik szintjét a diagonális kooperáció alkotja. „*Ez olyan együttműködést fókuszál, amely különböző hatáskörű szervek között valósul meg, anélkül, hogy ezek feltétlenül hierarchikus viszonyban állnának egymással.*” (M. Nyitrai, 2004.) Ahogy arra Nyitrai rámutat, a diagonális együttműködési szintet az egyes tagállamok rendőri, igazságügyi és közigazgatási szervei közötti (hatáskörökben megmutatkozó) különbség szülte, a horizontális együttműködési forma kényszermegoldásként. A diagonális együttműködésre hozható példaként az ellenőrzött szállítás végrehajtása, a közös nyomozócsoport létrehozása, valamint a fedett nyomozó alkalmazása, mivel ezekben az esetekben az igazságügyi szervek és a rendőri, illetve bűnüldözési speciális feladatokat ellátó egyéb szervek szoros együttműködésben állnak egymással.

Összességében megállapítható, hogy „*a nemzetközi bűnügyi jogsegély keretében fő szabályként a központi igazságügyi hatóságok, valamint a bíróságok és az ügyészségek közötti horizontális kooperáció valósul meg, míg a bűnügyekben folytatott rendőri együttműködés alapállásban, bár szintén a horizontális együttműködés modellje alapján bonyolódik, nem vonható a jogsegély típusú kooperáció körébe*” (M. Nyitrai, 2004).

Az összehasonlítás harmadik, utolsó szempontjaként az együttműködés modelljei és elvei említendők meg.

A kooperatív modell a tagállamok szuverenitásának feltétel nélküli tiszteletben tartására épít, az egymásnak teljesített nemzetközi bűnügyi együttműködési formák az országhatárokat nem lépik át. Ezzel szemben a határon átnyúló, nemzetközivé váló bűnözés maga után vonta a nemzetközi bűnügyi együttműködés horizontális integrációs modelljének kialakulását, amely már lehetővé teszi az államok részére azt, hogy egymás területén is végezzenek eljárási cselekményeket (M. Nyitrai, 2004). Ilyen lehetőséget először a már korábban említett Schengeni Végrehajtási Egyezmény biztosított a tagállamok részére, a határon átnyúló megfigyelések vagy az államhatárokat átlépő forrónyomon üldözések eszközrendszerének megteremtése révén (SVE 40–41. cikkek).

A fentiekre tekintettel megállapítható, hogy mind a jogsegély típusú, mind pedig a közvetlen rendőri kapcsolattartás az úgynevezett kooperatív modell keretében felfogott horizontális együttműködést jelent, mindazonáltal az is látható, hogy a rendőri együttműködést sokkal inkább átszövi az informális kapcsolatok rendszere, míg az igazságügyi szinten főként a formális megállapodások és a formakényszer dominál. Előbbi az utóbbi keze alá dolgozik, a törvény betűjének betartása mellett, megjegyezve, hogy a jogsegély nyomozati cselekmény elvégzésére, közvetlenül bizonyíték beszerzésére irányul, a rendőri kapcsolattartás ugyanakkor ezen kívül esik.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése kimondja, hogy „*A rendőrség külön törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján együttműködik a külföldi és a nemzetközi rendvédelmi szervekkel, fellép a nemzetközi bűnözés ellen.*” Ennek gyakorlati megvalósítását és a tagállamok közötti, fentiekben ismertetett horizontális együttműködés keretrendszerét biztosítja az Európai Unió két intézménye, az Europol és az Eurojust, illetve a támogatásukkal testet öltő, alábbiakban bemutatásra kerülő közös nyomozócsoport mint a nemzetközi bűnügyi együttműködés legfejlettebb megoldása.

A közös nyomozócsoport – JIT

A fentiekben már hivatkozott Amszterdami Szerződés K. 2. cikk (1) bekezdés a) pontja elsőként teremtett jogi alapot arra, hogy rendőri szervek, vámhatóságok, illetve egyéb speciális szolgálatok közös nyomozócsoportokban részt vehessenek, az alábbi szabályozás értelmében: *„A rendőrségi együttműködés terén megvalósítandó közös fellépés magában foglalja: a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak, köztük a tagállamok rendőrségeinek, vám- és egyéb büntetőügyi szakszolgálatainak operatív együttműködését a bűncselekmények megelőzésében, felderítésében és nyomozásában; ...”*

Ezt követően az Európai Tanács finn elnökségének égisze alatt 1999 októberében Tampereben rendezett csúcsertekezletén az akkori Európai Unió állam- és kormányfői az Amszterdami Szerződés fentiekben már említett nívumainak gyakorlatba történő átültetése érdekében elfogadták a már említett Tamperei Programot (1999–2004). A program az Európai Unió szervezett bűnözéssel szembeni hatékony fellépése érdekében többek között célkitűzésként fogalmazta meg a határmenti együttműködés erősítését közös nyomozócsoportok létrehozásával a kábítószer- és emberkereskedelem, valamint a terrorizmus elleni küzdelem jegyében, illetve az Eurojust felállítását (az Europol társügynökségként, EU-s tagországok delegált ügyészei részvételével, nemzetközi szervezként, amelyet végül a Nizzai Szerződés hozott létre 2002-ben).

A Tanács által 2000/C197/01. számon elfogadott, az Európai Unióról szóló szerződés 34. cikkének megfelelően 2000. május 29-én elfogadott, az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezmény vonatkozásában megállapítható, hogy *„alapjait tekintve a közös nyomozócsoport eszközeinek részletekbe menő, jogi szabályozását ez az egyezmény alkotta meg”* (Nagy, 2010). Az Egyezmény 13. cikk (1) bekezdése kimondja: *„Kölcsönös megállapodás alapján két vagy több tagállam illetékes hatóságai közös nyomozó csoportot hozhatnak létre meghatározott célra és korlátozott, de közös meg egyezéssel meghosszabbítható időtartamra annak érdekében, hogy a csoportot létrehozó egy vagy több tagállamban bűnügyi nyomozást folytasson. A csoport összetételét a megállapodásban határozzák meg.”*

„A 2009 novemberében elfogadott Stockholmi Program is tartalmaz rendelkezéseket, és feladatokat a közös nyomozócsoportokkal kapcsolatban, valamint kihangsúlyozza az Europol és Eurojust kiemelt szerepét a nyomozó csoportok tekintetében. A Program szerint az Európai Tanács arra bátorítja a tagállamok illetékes hatóságait, hogy a megfelelő esetekben nyomozati eszközként minél többször vegyék igénybe a közös nyomozócsoportokat. Kiemeli annak fontosságát, hogy az Europol-t és az Eurojustot szisztematikusan be kell vonni

a határokon átnyúló nagyobb műveletekbe, és tájékoztatni kell őket a közös nyomozó csoportok felállításáról.” (Nagy, 2010).

A JIT hazai szabályozása abból a szempontból összetett, hogy a közös nyomozócsoport fogalma több hazai jogforrásban is megtalálható. A már hivatkozott Egyezményt kihirdető 2005. évi CXVI. törvény 13. cikke mellett a közös nyomozócsoportra utaló, de nem szó szerinti (és a JIT mai jelentésétől, fogalomrendszerétől eltérő) kifejezés elsőként a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló 2002. évi LIV. törvény 8. § d) pontjában volt olvasható, közös bűnfelderítő csoport néven, részletszabályait a 20–23. §-ban leírva. Ez az együttműködési forma inkább rendőri, mint igazságügyi kooperációt takart.

A JIT intézményét szabályozza továbbá hazánkban az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény IV/B. fejezete is. Utóbbi hatályos szabályozás kimondja, hogy Magyarországon a legfőbb ügyész vagy az általa erre a feladatra kijelölt ügyész rendelkezik arra irányuló hatáskörrel és illetékességgel, hogy közös nyomozócsoport létrehozását kezdeményezze, illetve közös nyomozócsoport létrehozására irányuló (eljárási jogsegélynek minősülő) megkeresést elfogadjon, ennek értelmében pedig eseti megállapodást kössön a JIT-ben érintett többi ország kijelölt képviselőjével (ügyészeivel).

A fenti jogforrás 70/B. § (1) bekezdése szerint JIT akkor hozható létre nyomozás során, ha a több tagállamra kiterjedő bűncselekmény felderítése különösen bonyolult, vagy a bűncselekmény miatt több tagállam folytat büntetőeljárást, ezért a nyomozások összehangolására van szükség.

A 70/B. § (2) bekezdés szerint *„A bűncselekmény különösen akkor több tagállamra kiterjedő, ha azt több tagállamban követték el; azt egy tagállamban követték el, de előkészületének, irányításának, illetve a hozzá kapcsolódó részesi magatartásoknak a jelentős részét egy másik tagállamban fejtik ki; azt egy tagállamban követték el, de abban olyan bünszervezet érintettsége állapítható meg, amely egynél több tagállamban folytat büntetendő tevékenységet; azt egy tagállamban követték el, de más tagállam társadalmi vagy gazdasági rendjét is sérti vagy veszélyezteti.”* A fenti meghatározás megfeleltethető az ENSZ 2000-ben elfogadott szervezett bűnözés elleni Palermói Egyezményében² meghatározott nemzetközi jelleg fogalmának, amely a hivatkozott NEBEK tv. 20. § (2) bekezdésében is megjelenik.

---

2 2006. évi CI. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezmény kihirdetéséről (UNTOC).

A JIT-et szabályozó normák bonyolultságát, összetettségét jól mutatja, hogy a JIT alkalmazását szabályozó, a 2002. június 13-án elfogadott EU kerethatározat (2002/465/JHA) a 2000-es, fent hivatkozott, nemzetközi bűnügyi együttműködésről szóló EU egyezményt (2000. 05. 29.) hivatott helyettesíteni addig, amíg utóbbi jogi normát minden EU-s tagállam ratifikálja. Azaz a kérdéses Európa tanácsi kerethatározat mögött az a jogalkotói szándék állt, hogy a fent hivatkozott Egyezmény ratifikálásának elhúzódása miatt ne érje hátrány a tagállamokat, megemlítve, hogy a kerethatározat hatályát abban a pillanatban elveszti, amint az összes tagállam ratifikálta az Egyezményt. Mivel azonban Írország, Görögország és Horvátország a mai napig nem ratifikálta a kérdéses EU-s normát, ezért a fenti JIT kerethatározat jelenleg is hatályos, hivatkozási alapul azonban csak a fenti három országgal történő bűnügyi együttműködés során szolgálhat. A többi EU-s tagállammal és az Egyezményhez csatlakozó harmadik országgal a 2000-es egyezmény biztosítja az együttműködési platformot JIT-ek létrehozásához. A JIT intézménye megjelenik továbbá az ENSZ fent hivatkozott palermói szervezett bűnözés elleni egyezményében, illetve az 1959-es, Európa Tanács által elfogadott, kölcsönös bűnügyi együttműködésről szóló strasbourgi egyezmény második kiegészítő jegyzőkönyvében is. Mivel a fenti nemzetközi jogforrásoknak más és más államok a részesei, így általánosságban biztosított, hogy EU-s tagállamok Európán belüli harmadik országokkal, illetve tengerentúli országokkal is közös nyomozócsoportot alakíthassanak. A fent említett jogi instrumentumok a JIT jogi háttérének alapjaként értékelhetők.

A fentiekre tekintettel a JIT tekinthető az integrált bűnüldözés egyik formájának, amelynek kulcsszavai: törvényesség, szervezettség, együttműködés, összehangoltság, erők gyors koncentrálása, adategyeztetés, rendszerszemléletű munkaszervezés és gondolkodás (Nagy, 2010). A közös nyomozócsoport intézményének megjelenése gátat szab a szakirodalomban ismertté vált jelenség, a „forum shopping” előtt is, amely a gyakorlatban azt jelenti, hogy *„a nemzetközileg tevékeny bűnözők cselekményeik elkövetésére, valamint a más felderített bűncselekmény esetén a büntetés végrehajtására azt az országot választják, ahol a büntetőeljárás, illetve a büntetés-végrehajtás esélye a legcsekélyebb”* (Nagy, 2010).

A JIT a részes államok között egy írásbeli megállapodás aláírásával jön létre. Az írásbeli megállapodások megszövegezésének elősegítése végett létrehoztak úgynevezett megállapodásmodellekre vonatkozó ajánlásokat a szükségesnek tartott tartalmi elemek feltüntetésével. A közös nyomozócsoportok számának emelkedésével az államok átvették egymás megállapodásmintáit, azokból a bevált, legjobb gyakorlatot hasznosítva, saját megállapodásukba belefoglalva. Az Eurojust oldalán jelenleg is elérhető egy általános JIT megállapodásmodell-minta

(JIT model agreement) ([URL1](#)), amely szükség szerint kiegészíthető az adott tagállami nyomozások releváns adataival, plusz elemekkel.

A közös nyomozócsoportok nemzetközi bűnügyi együttműködés szakterületén tapasztalt gyakorlati jelentőségét összefoglalva elmondható, hogy a JIT új szintre emelte az államok közötti információcsere és a nyomozati cselekmények végrehajthatóságának gyorsaságát. Európai Nyomozási Határozatok nélkül, a részes tagállamok közös nyomozócsoportban szerepet vállaló, a JIT megállapodásban előre kijelölt képviselőinek személyes találkozóin során kicserélhetővé válnak a büntetőeljárások során keletkezett nyomozati iratok, kölcsönös egyeztetést követően sor kerülhet a külföldön (a részes másik állam területén) élő vagy fogvatartott gyanúsított (vagy tanúk) kihallgatására, az Eurojust pénzügyi támogatása pedig a büntetőeljárások során felmerülő járulékos bűnügyi költségek (fordítási és tolmács díjak) fedezetét biztosítja. A JIT fontos jellemzője az is, hogy abba nem EU-s (harmadik) ország is bevonható, ezzel a nemzetközi jelleggel bíró büntetőeljárások gyorsabb és eredményes befejezését elősegítve, nemzetközi bűnügyi (eljárási) jogsegély kérelmek előterjesztése nélkül.

Rendőri együttműködés aspektusából vizsgálva a JIT előnye, hogy lehetővé teszi műveleti információk közvetlen cseréjét az egymással párhuzamos nyomozásokat folytató illetékes rendvédelmi hatóságok tagjai között. Igazságügyi szempontból bizonyítékok cseréjét, a rendőri együttműködés keretében keletkezett műveleti adatok alapján összeálló bizonyítékok összegyűjtését és átadását biztosítja, jogsegélyforgalom nélkül.

Itt érdemes kitérni a JIT és a nemzetközi bűnügyi jogsegélykérelmek közötti főbb különbségekre, amelyek egyúttal rávilágítanak a JIT alkalmazásának előnyeire, hozzáadott értékére is.

A jogsegélykérelem végrehajtásának alapvető feltétele, hogy az megkereséshez kötött az egyik tagállam részéről a másik tagállam irányába. Az együttműködés ebből kifolyólag korlátozott, az csak a jogsegélykérelemben kért tevékenység, intézkedés végrehajtására irányulhat. Nemzetközi eljárásjogi jogsegély (illetve EU-s viszonylatban Európai Nyomozási Határozat, továbbiakban: ENYH) keretében kérhető intézkedések köre is korlátozott, nemzetközi és hazai jogszabályok alapján determinált. A jogsegélykérelem formája is kötött, formanyomtatvány alapján készül el, előre meghatározott hivatalos nyelvek egyikén. Az eljárásjogi jogsegély teljesítésére felkérhető tagállamok köre is korlátozott, hiszen a jogsegélykérelem alkalmazásának szabályait tartalmazó, fentiekben hivatkozott 2000-ben elfogadott nemzetközi egyezményben részes országoknak címezhető kizárólag. Az együttműködés az országok között a fentiekre tekintettel bilaterális és formakényszerhez kötött.

A fentiekkel ellentétben a JIT alkalmazása multilaterális alapokon nyugszik. A JIT-ben a részes felek egyenlők, azonos pozícióból vesznek részt az együttműködésben. A JIT-be harmadik ország is bevonható együttműködőként, részes félként (tagként). Fontos, hogy a JIT során minden esetben párhuzamos nyomozást folytatnak a részes tagállamok a JIT tárgyát képező bűncselekmény, elkövetői kör kapcsán, míg a jogsegélykérelmek esetében ez nem feltétel.

A JIT hozzáadott értékéket említhető meg a fentiek értelmében, hogy ENYH nélkül jogszerűen kicserélhetővé válnak és bizonyítékként felhasználhatók a büntetőeljárások során keletkezett nyomozati iratok, adatok, egymás területén végrehajthatók kihallgatások a másik ország nyomozóinak részvételével, a megkereső tagállam saját eljárásjogi szabályai alapján.

1. számú táblázat: A JIT és a jogsegély összehasonlítása

JIT	Jogsegély
Multilaterális EMÜ.	Bilaterális EMÜ.
Szükség van folyamatban levő nyomozásra	Folyamatban levő nyomozás nélkül is teljesíthető
Rendőri/nyomozati intézkedések széles tárháza áll rendelkezésre végrehajtása során	Kizárólag a jogsegélyben kért intézkedés hajtható végre teljesítése során
A megállapodások a tagállamok között közös megegyezés alapján készül el	Formanyomtatvány kényszer
Részes felek köre szélesebb (két nemzetközi jogszabály biztosítja a részvételt): • EU tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló Egyezmény (2000) és a • 2002/465/JHA Tanácsi kerethatározatai)	Kizárólag az EU tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló Egyezményben (2000) részes felek (2005. évi CXVI. tv.)
Valós idejű információcsere (real-time)	Retroaktív információcsere
Komplex, összetett ügyekben használható	Intenzív nemzetközi információcsere nem igénylő ügyekben használható

Forrás: A szerző saját szerkesztése.

Fontos rámutatni, hogy a JIT-ek létrehozásakor felmerülhetnek a végrehajtók részéről aggályok, félelmek, amelyek megkérdőjelezhetik egy JIT létrehozásának szükségességét: nyelvi akadályok, amelyek a közvetlen együttműködést nehezíthetik a tagállamok között, JIT felállításával összefüggő adminisztratív terhek, költségkihatások, eltérő tagállami jogi környezet, amely a bizonyítékok beszerzését és átadását szabályozza. Mindazonáltal ezek a kezdeti nehézségek kivétel nélkül orvosolhatók a JIT szerződés megfelelő előkészítése révén.

A JIT létrehozására irányuló megállapodás egy polgári jogi szerződésnek tekinthető a tagállamok között, amelyet a felek készítenek el, fogalmaznak meg közösen. A közös nyomozócsoportot meghatározott időre hozzák létre (általában egy vagy kettő év, amely hosszabbítható), meghatározott céllal (bűnszervezet

felszámolása, elkövetők büntetőeljárás alá vonása, bizonyítékok cseréje), meghatározott feladatok ellátására (nyomozás lefolytatására egy vagy több tagállam területén), egyértelműen nevesített tagsággal (tagállami nyomozások lefolytatásáért felelős rendőrök, büntetőeljárást felügyelő illetékes ügyészek feltüntetésével).

A 2012. évi CLXXX. törvény 36/F. pontja tartalmazza a közös nyomozócsoport létrehozásának részletszabályait. A közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló eseti megállapodásban különösen az alábbiakról kell rendelkezni a hivatkozott törvényhely 70/C §-a alapján:

- a bűncselekmény leírásáról, amellyel kapcsolatban a közös nyomozócsoportot létrehozzák,
- a közös nyomozócsoport működési területéről,
- a közös nyomozócsoport összetételéről,
- a közös nyomozócsoport vezetőjéről vagy vezetőiről,
- a közös nyomozócsoport működésének időtartamáról és a meghosszabbítás feltételeiről,
- a közös nyomozócsoport más tagállamban eljáró tagjának jogairól és kötelezettségeiről,
- a közös nyomozócsoport működésének feltételeiről,
- az eljárási cselekmények közös nyomozócsoport működése során történő kezdeményezésének, elvégzésének módjáról, és az eljárási cselekmények eredménye vagy a közös nyomozócsoport keretei között beszerzett más bizonyítási eszközök átadásának módjáról,
- a működés költségeinek viseléséről,
- a közös nyomozócsoport más tagállamban eljáró tagja által működési körében okozott károkért való felelősség szabályairól szóló tájékoztatásról.

Itt fontos ugyancsak kiemelni a hivatkozott jogszabály 70/C. § (4) bekezdésének rendelkezését: *„A közös nyomozócsoport működése során, a megállapodásban foglaltaknak megfelelően, a közös nyomozócsoport magyar vagy tagállami tagja által, Magyarországon vagy egy tagállamban beszerzett, illetve átadott bizonyítási eszközt vagy elvégzett eljárási cselekményt úgy kell tekinteni, mintha azt a bizonyítási eszköz beszerzésére, átadására, vagy az eljárási cselekmény elvégzésére irányuló eljárási jogsegély keretei között végezték volna.”* Azaz a JIT égisze alatt folytatott adat- és bizonyítékcsere eljárásjogilag nemzetközi jogsegélyforgalomnak feleltethető meg, de mindez a gyakorlatban az ehhez szükséges formaságok nélkül közvetlenül eszközölhető.

A JIT lényegében a rendőri és igazságügyi együttműködés (eszközeinek, felületeinek) keveréke. Általánosságban megfogalmazva az információcsere a rendvédelmi hatóságok, a bizonyítékok cseréje már az ügyészek között

történik a JIT során, de egyidőben, egymást kiegészítve, az érintett rendvédelmi és igazságügyi szervek folyamatos együttműködése mellett. A JIT során így a horizontális és diagonális bűnügyi együttműködés integrációs modellje jut kiemelt szerephez.

A JIT létrehozásának vannak alapvető feltételei, amelyek főként a határokon átnyúló, nemzetközi jelleggel bíró bűncselekmények révén jutnak szerephez, kiemelve, hogy egymással közel azonos stádiumú párhuzamos nyomozások szükségesek eredményes JIT létrehozásához. A másik alapvető feltétel a fentiekben már részletezett megfelelő jogforrás azonosítása, amely megfelelő jogi lehetőséget biztosít az egyes országok relációjában a JIT létrehozására.

A JIT-et minden esetben egy meghatározott ország vezeti, általában az az ország, amelynek területén a JIT megállapodás tárgyát képező nyomozás komplexebb részét folytatják, ahol a legtöbb elkövető tartózkodik, ahol a bűncselekményt elkövetik, ahonnan a bűncselekmény elkövetését irányítják, illetve egyéb célszerűségi szempontok alapján. Általában ez az ország az, amely a JIT létrehozását proaktív módon kezdeményezi, felismerve a hosszútávú és komplex nemzetközi bűnügyi együttműködés szükségét az adott ügyben. A többi JIT-ben részes ország jogosult a közös nyomozócsoportot vezető ország (és egymás) területén nyomozati cselekményeket végrehajtani, azokon részt venni, de az adott tagállam jogszabályaira figyelemmel, azokat betartva, ugyanakkor saját nemzeti büntetőeljárásjoguk alapján. A JIT vezetését a tagállami nyomozásokat felügyelő, hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyészségek kijelölt tagjai látják el, a tagállam Eurojusthoz delegált nemzeti tagjának közbenjárásával.

A JIT-ben valós idejű információcsere történik a tagállamok között, amely magába foglalja a bizonyítékok kicserélését is. A kapcsolattartás a JIT-ben rendőrségi szinten (police-to-police) közvetlen, ez akár telefonos, e-mailés úton is történhet, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy ez a jellegű kapcsolattartás nem helyettesítheti a hivatalos, az Europol hivatalos üzenetküldő alkalmazásán, a SIENA (Secure Information Exchange Network Application) útján folytatott adatcsere-t.

A JIT-nek vannak úgynevezett egyéb részes szereplői (participant), ezek főként EU-s ügynökségek, amelyek tényleges nyomozati cselekményt nem végezhetnek, de támogatják a JIT működését a hatáskörükbe tartozó feladatok ellátásával. Leggyakrabban az Europol és az Eurojust jelenik meg ebben a szerepkörben, előbbi elemzői támogatást, utóbbi koordinációs és pénzügyi segítséget nyújtva.

A JIT létrehozásának alapja az Eurojust által összehívott koordinációs ülés, ahol az érdekelt országok bemutatják saját ügyüket, ismertethetik érdekeiket

a JIT létrehozásával összefüggésben. Itt az ügyben érintett államok rendvédelmi és igazságügyi hatóságai képviselőinek jelenléte elengedhetetlen. Gyakorlatban az eljárást folytató rendvédelmi hatóság osztályvezetője, ügyelődője és az eljárást felügyelő ügyész vesz részt az ülésen a tagállamok Eurojusthoz delegált nemzeti tagjaival kiegészülve. A koordinációs ülés összehívását bármelyik JIT-ben érdekelt ország kezdeményezheti, ezt az Eurojust szervezi és finanszírozza.

Fontos itt megemlíteni, hogy az Eurojust szervezésében megvalósuló, az Eurojust székhelyén, Hágában megrendezésre kerülő JIT koordinációs üléseket minden esetben megelőzi az Europol segítségével megszervezett legalább egy műveleti ülés az Europol hágai székházában vagy külsős helyszínen (valamelyik tagállamban). Ennek oka, hogy a JIT létrehozásához folyamatban lévő tagállami nyomozásokra van szükség, amelyek – a JIT létrehozásáig – párhuzamosan folynak, és azokban folyamatos adatsere történik az érintett tagállamok között az Europolon keresztül.

Ezért is kell elvi éllel leszögezni és elvárásként megfogalmazni, hogy a nemzetközi jelleggel bíró, transznacionális bűncselekmények elkövetése miatt folyamatban lévő büntetőeljárásokban az első nyomozati intézkedések között kell, hogy szerepeljen SIENA információcsere kezdeményezése az Europol szakegységével és a nyomozás során felmerült, együttműködésbe bevonható országokkal.

Az Europol az ilyen kiemelt, az Europol (és ezzel az Eurojust) mandátumterületébe eső nyomozásokat prioritásba veszi, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy az adott szakterületért felelős Europol Analitikai Projekt (AP) – ez az emberkereskedelem esetében az AP Phoenix – dedikált elemzőt jelöl ki a beérkező tagállami kontribúciók folyamatos feldolgozására, úgynevezett keresztlálali jelentések (cross-match report) elkészítésére. Ezek a jelentések a párhuzamos nyomozást folytató tagállamok által beküldött adatok Europol adatbázisában már tárolt adatokkal történő összevetését, feldolgozását, elemzését-értékelését foglalják magukban.

Lényegében bármilyen (Europol mandátumterületébe³ tartozó) ügyben lehetőség nyílik JIT felállítására. Sok szempontot kell ugyanakkor mérlegelni a fentiekben részletezetteken túlmenően, így például az előrelátható jogsegélyek számát. Amennyiben intenzív nemzetközi eljárási jogsegély forgalom várható az ügyben, a JIT jobb megoldásnak mutatkozik. Ennek eldöntésében segít, ha már a nyomozás kezdeti szakaszában fel tudjuk mérni, hogy szükségességé válhat-e tanúk,

---

3 A jelenleg hatályos (de revízió alatt álló) 2016/794 számú Európai Parlament és Tanács rendelet (Europol rendelet) szerint: „Az Europol támogatja és megerősíti a tagállamok illetékes hatóságainak fellépését és kölcsönös együttműködésüket a két vagy több tagállamot érintő súlyos bűncselekmények, a terrorizmus és valamint az uniós politikák alkalmazási körébe tartozó közös érdekeket sértő, az 1. mellékletben felsorolt bűncselekményformák megelőzése és az azok elleni küzdelem terén.”

gyanúsítottak külföldi kihallgatása (pusztán lakóhelyük, tartózkodási helyük, bűnözői aktivitásuk helyszíne alapján), lehallgatások párhuzamos kezdeményezése, jogsegélyhez kötött adatok folyamatos bekérése, eljárási jogsegélyhez kötött nyomozati feladatok külföldi végrehajtása. Itt kell vizsgálni továbbá a párhuzamosan folytatott tagállami nyomozások jellemzőit is, azaz van-e párhuzamos nyomozás a tagállamokban, ha igen, azoknak mi a stádiuma, ügyek bonyolultsága, felmerülhetnek-e bizonyítási, joghatósági, illetve a bűnügyi együttműködést befolyásoló nehézségek, szükség van-e ügyészi koordinációra nyomozások között.

Alapvető fontosságú annak meghatározása, hogy melyik JIT tagország melyik célszeméllyel szemben, milyen bűncselekmény miatt és mikor jár el, egyáltalán eljárhat-e nemzeti joga alapján, a kétszeres eljárás tilalmára (ne bis in idem és res iudicata fogalomköre) és egyéb szuverenitási, büntető joghatósági szabályokra, a bűnügyi együttműködés pozitív és negatív általános feltételeire is figyelemmel. A kapcsolattartás formájának, csatornájának meghatározása ugyancsak fontos, az Europol műveleti támogatását adott esetben külön igényelve: mobil iroda SIENA hozzáféréssel, UFED eszköz a telefonok lementése érdekében külön elemzővel, EMAST, EMIST műveleti támogatás, koordinációs központ felállítása a JIT-et vezető állam területén, egyéb anyagi támogatás.

A JIT felállítása szempontjából a fentiekben leírtak szerint az Eurojustnak kiemelt szerep jut a tagállamok proaktív magatartása mellett. Az Eurojust 2002 óta működő EU-s intézmény, mandátumterülete nagyrésztben lefedi az Europol mandátumterületét, azaz a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni küzdelmet. Az Eurojust, hasonlóan az Europolhoz, nem nyomozásokat folytat, hanem tagállami nyomozásokat támogat, koordinál, azaz végrehajtói jogosítványokkal nem rendelkező nemzetközi intézmény. Az Eurojust egyik legnagyobb hozzáadott értéke, hogy az összes EU-s tagállamnak és magának az EU-nak a joganyagát „hozza egy tető alá”, ezzel segítve a hatékony és jogszerű nyomozásokat.

Az Eurojust JIT-ekkel kapcsolatban nyújtott szolgáltatásai: műveleti támogatás (ügyek megvizsgálása abból a szempontból, hogy JIT kompatibilisek-e), párhuzamos nyomozások indításának kezdeményezése (csak javaslattevői jogosultság), a bűnügyi együttműködés eszközének megválasztása, JIT megállapodástervezet elkészítésében segítségnyújtás, JIT működtetése (koordinációs ülés megszervezése, jogi segítségnyújtás, finanszírozás), JIT lezárása (értékelés). A JIT-ek működtetéséhez az Eurojust pénzügyi szempontból is segítséget tud nyújtani: munkaülések, műveleti ülések finanszírozása, utazási és szállásköltségek, illetve a JIT tárgyat képező ügyekben felmerülő fordító, tolmács díjak fedezése, bizonyítékok határokon keresztül történő szállításával kapcsolatos költségek utólagos megtérítése, nyomozások sikeres lefolytatáshoz szükséges IT háttér finanszírozása. A JIT-ek során az Eurojust által nyújtott finanszírozás

szigorú szabályokhoz kötött, mindig utólagos, számlák alapján történik, de az biztosított nem EU-s tagországok számára is, akik tagjai a JIT-nek.

Az Eurojust gondozásában 2021. december 22. napon jelent meg a közös nyomozócsoportok alkalmazhatóságának frissített gyakorlati útmutatóját ([URL2](#)) angol nyelven bemutató szakmai anyag, amely a jogintézménnyel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek teljes spektrumát lefedi.

Közös nyomozócsoport gyakorlati tapasztalatai magyar-német-román relációban

Az alábbiakban egy még folyamatban lévő, a német társhatóság kezdeményezésére még 2020 októberében megalakult, jelenleg magyar-német-román tagsággal működő közös nyomozócsoport felállításához vezető folyamat, illetve a JIT felállítása óta végrehajtott intézkedések kerülnek röviden bemutatásra, megemlítve, hogy mivel a JIT tárgyát képező bűnszervezet még nem került felszámolásra, a nyomozások mindhárom részes tagállamban folyamatban vannak, ezért az itt megosztható adatok köre – műveleti és nyomozati érdekekre is figyelemmel – korlátozott.

A nyomozást (felderítést) a hatáskörrel rendelkező magyar hatóság 2020. március 10-én rendelte el előzményes nemzetközi SIENA adatcsere alapján. A SIENA-n rendelkezésre bocsátott információk szerint egy román állampolgárságú célszemély és családtagjai hátrányos és kiszolgáltatott helyzetű, hajléktalan életmódot folytató, főként alkoholista vagy egyéb függőségben szenvedő román és magyar állampolgárokat toboroznak romániai és magyarországi vasúti pályaudvarok környékén németországi munkavégzés (mezőgazdasági, szezonális munkák) ígéretével. A felajánlott munkalehetőségre kiszolgáltatott helyzetük okán önkéntesen jelentkező sértettekkel Németországba érve közlik az elkövetők, hogy nincs munka, ellenben koldulniuk kell, hogy az útiköltséget, a szállás díját és egyéb kitalált tartozásaikat ledolgozzák az elkövetői kör számára. A csoport tagjai kihasználják azt a tényt, hogy az áldozatok nem ismerik a célország nyelvét, nem rendelkeznek helyismerettel és pénzzel ahhoz, hogy kiszolgáltatott helyzetükből szabadulva távozzanak, ezt a helyzetüket pedig az elkövetők kizsákmányoló magatartásukkal fenntartják. A sértetteket rendkívül rossz, embertelen körülmények között, vezetékes víz és fűtés nélküli, használaton kívüli ingatlanokban vagy egy gépkocsi rakterében szállásolják el, minimális ételmet (naponta egyszer), illetve főként alkoholt adnak csak nekik, a megszerzett pénzüket maradéktalanul elveszik, azokat a szervezett elkövetői kör saját megélhetésére fordítja. Az elkövetők a potenciális áldozatok

felkutatásán, beszerzésén és Németországba történő kiutaztatásán túlmenően naponta oda-vissza szállítják az áldozatokat szálláshelyük és a kolduttatás aktuális helyszíne között (kezdetben Németország, majd Ausztria területén), folyamatos felügyelet alatt tartják a sértetteket, koldult pénzüket minden nap „munka” végeztével elveszik, rendőri intézkedéseket követően az adott város egy másik forgalmas helyszínére viszik az áldozatokat, részükre kutyát biztosítanak, ezzel elősegítve a koldulás sikerét. A fenti történeti tényállás alkalmas az elkövetéskor hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 192. § (2) bekezdésbe ütköző és a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő, kizsákmányolás céljából megtévesztéssel elkövetett emberkereskedelem büntett gyanújának megállapítására.

A fenti ügyben a német, román és magyar hatóságok részvételével, előzetes Europol műveleti és Eurojust koordinációs üléseket és adatcserét követően 2020. október 16. nappal közös nyomozócsoport létrehozására irányuló megállapodás került aláírásra mindhárom ország arra feljogosított ügyészségének írásbeli hozzájárulásával. Ez a gyakorlatban a JIT megállapodás ügyészi kiadmányozását, aláírását jelentette. A JIT aláírásának jogi alapját a három ország között a 2000. május 29-én elfogadott, az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezmény 13. cikke képezte.

Ahhoz, hogy a JIT megállapodás a magyar felderítés elrendelését követően fél évvel megköthető legyen, szükség volt a magyar fél proaktív és nyitott hozzáállása mellett arra is, hogy a JIT felállítását kezdeményező, a közös nyomozócsoport vezetését ellátó német társhatóság folyamatos és aktuális, műveleti jellegű adatszolgáltatást biztosítson az ügyben érintett másik két ország hatáskörrel és illetékességgel rendelkező rendvédelmi hatósága részére. Ez az előzményes SIENA adatcsere, a megszervezett Europol műveleti találkozó, majd a felügyelő ügyészségekkel a nyomozó hatóságok részéről történt egyeztetések vezettek a JIT felállításához. Fontos megjegyezni, hogy egy JIT létrehozásához minden érintett országnak „meg kell nyernie” a tárgyi nyomozást felügyelő kompetens ügyészséget, hiszen az ügyészség jóváhagyása nélkül a közös nyomozócsoport nem jöhet létre. Ugyan a JIT megállapodást nem feltétlenül a nyomozást ténylegesen felügyelő ügyész írja alá (a fenti ügyben román és német részről ugyan így történt nemzeti joguk adta lehetőségek kihasználásával, hazánk esetében ugyanakkor a Legfőbb Ügyészség kijelölt képviselője hagyja jóvá a megállapodást minden esetben), de a nyomozást felügyelő ügyészség igazságügyi (ügyészi) úton az Eurojust irányába tett szándéknyilatkozata kimelt jelentőséggel bír a JIT felállításához vezető folyamatban.

A tárgyi ügyben a német hatóság által még rendőrségi együttműködés keretében átadott adatok, információk egyértelművé tették a bűncselekmény elkövetésében

Románia és Magyarország érintettségét Németország mellett. Kimutatható volt, hogy az elkövetői kör ugyan életvitelszerűen Németországban tartózkodik (majd a JIT felállítását követően Ausztriába költöztek), ugyanakkor rokonaikat, szülőföldjüket rendszeresen látogatják, ennek során az emberkereskedelem áldozatait is magukkal viszik (szállítják az általuk aktuálisan használt kisbuszokkal, személygépkocsikkal, amelyeket folyamatosan cserélgetnek), illetve az is megállapítást nyert, hogy az egyik romániai elkövetőnek az egyik közeli hozzátartozója Magyarországon tartózkodik életvitelszerűen. A potenciális áldozatok beszerzésének (így a bűncselekmény elkövetési magatartásának) helyszíne, illetve az ismertté vált sértettek állampolgársága ugyancsak alátámasztotta Románia és Magyarország érintettségét az ügyben. A német társhatóság által elrendelt büntetőeljárás tárgyát képező, munkacélú kizsákmányolás formájában megvalósuló (angol terminológia szerint: forced begging – kényszerkoldultatás) minősített emberkereskedelem büntette egyértelműen nemzetközi jelleggel bírt, a kérdéses bűncselekmény elkövetésében érintett, egymással rokoni, vérségi kapcsolatban álló, családi alapon szerveződő szervezett bűnelkövetői körnek a felszámolásához Romániával és hazánkkal történő bűnügyi együttműködésre volt szükség. A német büntetőeljárás a román elkövetői körtől megszökött egyik magyar állampolgárságú sértett tanúvallomása alapján indult.

A fentiek alapján az eredetileg 12 hónapos időtartamra megkötött, időközben további fél évvel már meghosszabbított JIT céljai között az alábbiak szerepeltek a három érintett tagállam által végrehajtott elsődleges nyomozati cselekmények és a rendelkezésre álló történeti tényállás alapján: bizonyítékok összegyűjtése az elkövetői körrel szemben, az elkövetői kör teljes körű felderítése, még ismeretlen társaik beazonosítása, büntetőjogi felelősségük megállapítása, az ellenük összegyűjtött bizonyítékok összehangolt felhasználása a sikeres vádemelés érdekében, a szervezett bűnelkövetői kör által a bűncselekmény elkövetése révén realizált vagyoni előny lefoglalása, elkobzása, vagyonvisszaszerzés lefolytatása, további áldozatok azonosítása.

A kérdéses közös nyomozócsoportot a fent leírtak alapján a magyar, német és román nyomozásokat felügyelő megyei/tartományi főügyészség/szervezett bűnözés elleni ügyészség kijelölt ügyelődó ügyészei vezetik. A JIT tagjai az egyes tagállami rendvédelmi hatóságok azon tagjai, akik a tényleges felderítő, nyomozati munkában, illetve a JIT céljaként megfogalmazott pénzügyi nyomozásban szerepet vállalnak. A tárgyi JIT résztvevőjeként (nem tagjaként) került nevesítésre az Eurojust és az Europol.

Minden JIT megállapodás egyik kardinális kérdésköre az információk, bizonyítékok beszerzésének módja, és azok egymással történő megosztása, az azokhoz való hozzáférés, hiszen ez adja a JIT hozzáadott értékét, illetve itt merülhet

fel a legtöbb gyakorlati probléma. Alapesetben a JIT tevékenységét azon tagállam joga szerint végzi, amelyben tevékenykedik. Mivel a közös nyomozócsoportokban a legtöbb esetben az Europol részes félként megjelenik, a SIENA adatsere mutatkozik a legegyszerűbb és a tagállamok által bevett gyakorlatnak a nyomozások során keletkezett információk, adatok, bizonyítékok megosztására. A JIT tagjai a rájuk vonatkozó nemzeti szabályokkal összhangban és hatáskörükben eljárva szolgáltathatnak a saját államukban rendelkezésre álló információt a nyomozócsoport által folytatott nyomozásokhoz. Az így megosztott információk főszabály szerint a JIT által meghatározott célokra használhatók fel. Természetesen lehetőség mutatkozik további bűncselekmények felderítése, vizsgálata és a vádemelés céljából is felhasználni a rendelkezésre álló információkat, ha azon állam, ahol az ezzel kapcsolatos információk és bizonyítékok keletkeztek, ehhez előzetesen hozzájárul.

Magától értetődőnek tűnik, de a JIT megállapodásban szükséges szabályozni azt is, hogy a megállapodás megkötésének időpontjáig az egyes részes országok nyomozásai során beszerzett, rendelkezésre álló bizonyítékok ugyancsak részét képezik a tagállamok közötti adatcserének, azok szabadon megoszthatók egymással (ezek főként az addig végrehajtott nyomozások során keletkezett rendőri jelentések, tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, tranzakciós adatokkal kapcsolatos megkeresésekre adott válaszok, banki adatok, belső és külső engedélyhez kötött leplezett eszközök eredményei stb.).

A JIT működtetése szempontjából szennitív kérdés az egyik részes fél által a JIT-ben nem részes országtól jogsegély útján beszerzett adatok megoszthatósága a JIT-ben részes felekkel, avagy a JIT-ben beszerzett információk átadása harmadik félnek. Ezekben az esetekben mindig egyeztetni szükséges az információ, adat birtokosával az átadhatóság kapcsán, legyen egy harmadik ország (ha a tőle jogsegély/ENYH útján beszerzett adatot kívánom a JIT égisze alatt átadni a partnerországok részére), avagy egy JIT tagország (akinek a saját hatáskörben megszerzett és velem megosztott információját kívánom kiadni egy harmadik fél részére) a kérdéses adat birtokosa.

A kapcsolattartás nyelvét ugyancsak szükséges szabályozni a JIT megállapodásban, ez a tárgyi megállapodás esetében a részes felekre tekintettel a magyar, német, román és az angol, utóbbinak jut ugyanakkor kitüntetett szerep az egymás közötti napi szintű rendőrségi kapcsolattartásban, adatcserében.

Már említésre került a JIT azon nívuma, amely ugyancsak megjelenik a JIT modellmegállapodásban mint szükséges tartalmi elem. A JIT-ben részes tagállamok kiküldött tagként jelen lehetnek és részt vehetnek a JIT keretében végzett eljárási cselekményeken abban az államban, ahol a JIT a tevékenységét végzi egy adott időben, és azokról az őket kiküldő állam joga szerint és hivatalos nyelvén

jegyzőkönyvet készíthetnek. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a JIT égisze alatt egy előre meghatározott közös időpontban esedékes akció (angol terminológia szerint: Joint Action Day – JAD) végrehajtása alkalmával a közös nyomozócsoportban részes felek erre kijelölt tagjai (jelen esetben például a magyar hatóság tagjai) az elkövetőket magyar nyelven, a magyar büntetőeljárásról szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően elfogásukat követően ki tudják hallgatni Németország területén gyanúsítottként, a szükséges eljárásjogi garanciák betartása mellett (védő, tolmács stb.). A kiküldött tagoknak a fentiek értelmében jogában áll az őket fogadó állam által biztosított keretben részt venni a JIT működése során végzett eljárási cselekményen (például részt vehetnek az elkövetők németországi elfogásának helyszínén tartandó kutatásban). Lőfegyverviselés a JIT-ben részes másik tagállam területén mindig megállapodás kérdése, alapesetben nem engedélyezett.

A tárgyi magyar-német-román JIT égisze alatt példálózó jelleggel az alábbi rendőrségi együttműködés valósult meg a részes felek között eddig, amelyek JIT megállapodás nélkül egyértelműen jogsegély (ENYH) fogalmat generáltak volna az államok között, negatívan befolyásolva a reagálóképességet, egyúttal az eljárás elhúzódasáéhoz vezetve.

A német és a román fél által átadott adatok alapján a magyar eljárásban sikerült beazonosítani és tanúként kihallgatni az elkövetői kör által még Németország területén kizsákmányolt, azóta tőlük már távozott, hazánkban tartózkodó egyik magyar állampolgárságú sértettet. Tanúkihallgatási jegyzőkönyvének érdemi része angol fordítását követően kiküldésre került SIENA-n Románia és Németország részére a jegyzőkönyv hiteles másolati – magyar nyelvű – példányával együtt (szkennelve). A kiküldés és a jegyzőkönyv címzett hatóságok általi átvétele között – a SIENA rendszernek köszönhetően – néhány másodperc telt el. A jegyzőkönyvben foglaltak automatikusan felhasználhatóvá váltak bizonyítási eszközként a német és román büntetőeljárásban is.

Mind a három JIT-ben részes hatóság – egymással párhuzamosan – bírói engedélyhez kötött leplezett eszközt alkalmaz az elkövetői kör különböző tagjaival szemben, az így beszerzett információkat pedig rendszeresen, SIENA csatornán vagy közvetlenül megosztják egymással, ezzel biztosítva a célszemélyek közeljövőben tervezett tevékenységére történő proaktív rendvédelmi reakciót.

A JIT-ben részes felek egymás művelti tevékenységét támogatva, erre irányuló közvetlen felkérésekre rövid határidővel rejtett figyeléseket hajtanak végre saját államuk területén az elkövetők által használt gépkocsik beazonosítása, tevékenységük megismerése céljából.

Folyamatos adatcsere valósul meg az elkövetői kör által szervezett áldozatok személyazonosságának megállapítása érdekében. Az adatcsere kiterjed az ügyészi engedélyes, elektronikus hírközlési, illetve pénzügyi szolgáltatók

nemzeti adatbázisaiból történő lekérdezések eredményeinek megosztására is, amelyek JIT nélkül ugyancsak ENYH köteles megkeresések lennének.

A nyomozás során beszerzett és egymással megosztott adatok alapján megállapítást nyert, hogy az elkövetői kör időközben áttette székhelyét Ausztria egyik városába, és ott folytatja tovább bűnös magatartását, a hajléktalan személyek koldulásra kényszerítését. Emiatt jogos igényként merült fel a német társhatóság mint JIT vezető részéről Ausztria felkérése a JIT-hez történő csatlakozásra, a magyar és román fél előzetes jóváhagyását követően. Egyúttal, mivel az elkövetői körrel szemben összehangolt tagállami fellépésre a JIT egyéves időtartama alatt nem került sor (ebben a koronavírus járvány okán bevezetett lezárásoknak, utazási korlátozásoknak is nagy szerepe volt), további fél évvel megtörtént a JIT megállapodás meghosszabbítása, amelyet a megállapodást eredetileg aláíró tagállami ügyészek hagytak jóvá. A JIT-ben hazánk eddig az Eurojust részéről külön anyagi támogatást nem igényelt, ennek egyik legfőbb oka, hogy a büntetőeljárás során eddig még nem merültek fel az áltagost meghaladó fordítási költségek, illetve egyéb, Eurojust által is finanszírozható kiadások.

Összegzés

A globalizációval transznacionálissá váló bűnözés, európai uniós tagságunk, a közösségi jog teremtette együttműködési lehetőségek, a határon átnyúló elemet magukban hordozó, nemzetközi jellegű bűncselekmények felderítéséhez fűződő érdek mind abba az irányba mutatnak, hogy a nemzetközi bűnügyi együttműködés eszközrendszerének és felületeinek a kihasználása már alapvető elvárásként jelentkezik a mindennapi rendőri munkát illetően.

A SIENA csatornán keresztül megvalósuló nemzetközi bűnügyi együttműködés kapcsán nem szükségszerűen, de a JIT égisze alatt tagállamok között folytatott rendvédelmi együttműködés során jogos elvárásként jelentkezik az élő idegen nyelv-tudás megléte. Ennek oka, hogy az egymással közös célok elérése érdekében folytatott párhuzamos nyomozások során felmerült adatokat a JIT adta lehetőségek között közvetlenül is át lehet (és a sikeres nyomozások lefolytatása érdekében át is kell) adni a másik félnek, az ilyen jellegű dinamikus együttműködésnek pedig záloga a közös munkanyelv és a folyamatos kommunikáció.

Ahogy egy nemzetközi jelleggel bíró bűncselekmény elkövetése miatt indított felderítés kezdeti szakaszában, úgy egy már élő JIT során sem tanúsíthatunk olyan magatartást, amely a bi- és multilaterális adatcsere ellenében hat, azaz az ismertté vált, bűnügyileg releváns adatokat magunknál tartjuk, nem osztjuk meg az érintett külföldi hatóságokkal. Ezzel a magatartással – a munkahelyi

szlenggel élve – kizárólag a „páncélszekrénynek nyomozunk”, de más eredményt nem tudunk elérni a nemzetközi bűnügyi együttműködés szakterületét illetően. Megítélésem szerint a rentábilis személyes kapcsolatok és a versenyképes idegennyelv-tudás továbbra megkerülhetetlen és alapvető tényezői maradnak a nemzetközi bűnügyi együttműködés szakmai kihívásokkal járó szakterületének.

A fentiekre tekintettel ezért bátorítok mindenkit a nemzetközi bűnügyi együttműködés elméleti tudásanyagának elsajátítása mellett arra, hogy a rendelkezésre álló jogi keretek és szakmai feltételek között proaktívan próbáljon élni a nemzetközi rendőri és igazságügyi együttműködés komplex eszközrendszerével a nyomozások sikeres lefolytatása, illetve hazánk nemzetközi szinten folytatott rendvédelmi és igazságügyi együttműködésben betöltött szerepének erősítése céljából.

Felhasznált irodalom

- Karsai K. (2008). A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre vonatkozó rendelkezések. In Osztovits A. (Szerk.), *Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata 2.* (pp. 1947–2022). Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft.
- Paoli, L. (Ed.) (2014). *The Oxford Handbook of Organized Crime.* Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199730445.001.0001>
- Ligeti K. (2004). *Büntetőjog és bűnügyi együttműködés az Európai Unióban.* KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft.
- M. Nyitrai P. (2004). A nemzetközi bűnügyi együttműködés területeinek összefonódása Európában: nemzetközi rendőri együttműködés és nemzetközi bűnügyi jogsegély. *Belügyi Szemle*, 52(5), 104–116.
- Nagy J. (2010). *Közös nyomozócsoportok az Európai Unió tagállamai közötti bűnügyi együttműködésben. Egyetemi doktori disszertáció.* Károli Gáspár Református Egyetem.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Model Agreement for setting up a Joint Investigation Team.* <https://www.eurojust.europa.eu/model-agreement-setting-joint-investigation-team-0>

URL2: *New version of practical guide on joint investigation teams for practitioners.* <https://www.eurojust.europa.eu/news/new-version-practical-guide-joint-investigation-teams-practitioners>

Alkalmazott jogszabályok

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

2002. évi LIV. törvény a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről

2005. évi CXVI. törvény az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös büntügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-én kelt egyezmény és az egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetéséről

2006. évi CI. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezmény kihirdetéséről (UNTOC)

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2012. évi CLXXX. törvény az Európai Unió tagállamaival folytatott büntügyi együttműködésről
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/794 rendelete (2016. május 11.) a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniós Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB, a 2009/934/IB, a 2009/935/IB, a 2009/936/IB és a 2009/968/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Kolozsi B. (2022). Nemzetközi büntügyi együttműködés, közös nyomozócsoport magyar-német-román relációban. *Belügyi Szemle*, 70(2), 277–303. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.2.4>